

24. Seminar Radijske Komunikacije

Postopki računalniške simulacije anten s praktičnimi zgledi

Matjaž Vidmar

LSO, FE, Ljubljana, 5.-7.2.2020

Seznam prosojnic: Postopki računalniške simulacije anten s praktičnimi zgledi

- 1 – Maxwellove enačbe v časovnem in frekvenčnem prostoru
- 2 – Odvodi skalarnih in vektorskih funkcij
- 3 – Neposredna rešitev Maxwellovih enačb
- 4 – Skalarni in vektorski potencial
- 5 – Zakasnjeni potenciali
- 6 – Preprosta antenska naloga
- 7 – Integralska enačba
- 8 – Momentni postopek MoM (Method of Moments)
- 9 – Neobremenjena in obremenjena tanka žica
- 10 – Tanka kovinska ploskev
- 11 – Tanka dielektrična plošča
- 12 – Kovinsko telo neničelne prostornine
- 13 – Končne razlike (elementi) v časovnem ali frekvenčnem prostoru
- 14 – Primerjava postopkov reševanja elektromagnetnih nalog
- 15 – Orodja za reševanje antenskih nalog
- 16 – Zgodovina orodja Numerical Electromagnetics Code (NEC)
- 17 – Opis preproste antene (simetrični enovalovni dipol) za NEC2
- 18 – Prikaz rezultatov s programom xnecview (Linux)
- 19 – Monopol nad ravnilno mase iz žic (prikaz 4nec2 - Windows)
- 20 – Monopol nad ravnilno mase iz krp (prikaz 4nec2 - Windows)
- 21 – Monopol nad obrnjenimi krpami (prikaz 4nec2 - Windows)
- 22 – Animacija po frekvenci s programom xnec2c (Linux)
- 23 – 5 elementna NBS Yagi-Uda z γ napajanjem za 430MHz
- 24 – Napačna simulacija nosilca z debelo žico NEC
- 25 – Uporabna simulacija nosilca s 3D žično mrežo
- 26 – Geometry builder v programu 4nec2 (Windows)
- 27 – Krpa v skodelici
- 28 – Krpa v skodelici s pokrovom

Časovni prostor

Ampère

$$\operatorname{rot} \vec{H} = \vec{J} + \frac{\partial \vec{D}}{\partial t}$$

Faraday

$$\operatorname{rot} \vec{E} = -\frac{\partial \vec{B}}{\partial t}$$

Gauss

$$\operatorname{div} \vec{D} = \rho$$

Frekvenčni prostor $\frac{\partial}{\partial t} \rightarrow j\omega$

Ampère

$$\operatorname{rot} \vec{H} = \vec{J} + j\omega \epsilon \vec{E}$$

Faraday

$$\operatorname{rot} \vec{E} = -j\omega \mu \vec{H}$$

Gauss

$$\operatorname{div} \vec{E} = \frac{\rho}{\epsilon}$$

Preprosta snov

$$\vec{D} = \epsilon \vec{E}$$

$$\vec{B} = \mu \vec{H}$$

$$\operatorname{rot} \vec{H} = \vec{J} + \epsilon \frac{\partial \vec{E}}{\partial t}$$

$$\operatorname{rot} \vec{E} = -\mu \frac{\partial \vec{H}}{\partial t}$$

$$\operatorname{div} \vec{E} = \frac{\rho}{\epsilon}$$

Diferencialna oblika v elektrodinamiki!

Smerni odvod

$$\text{grad } T = \nabla T = \vec{1}_{q1} \frac{1}{h_1} \frac{\partial T}{\partial q_1} + \vec{1}_{q2} \frac{1}{h_2} \frac{\partial T}{\partial q_2} + \vec{1}_{q3} \frac{1}{h_3} \frac{\partial T}{\partial q_3}$$

Izvornost

$$\text{div } \vec{F} = \frac{1}{h_1 h_2 h_3} \left[\frac{\partial (h_2 h_3 F_1)}{\partial q_1} + \frac{\partial (h_1 h_3 F_2)}{\partial q_2} + \frac{\partial (h_1 h_2 F_3)}{\partial q_3} \right]$$

Vrtinčenje

$$\text{rot } \vec{F} = \frac{1}{h_1 h_2 h_3} \begin{vmatrix} h_1 \vec{1}_{q1} & h_2 \vec{1}_{q2} & h_3 \vec{1}_{q3} \\ \frac{\partial}{\partial q_1} & \frac{\partial}{\partial q_2} & \frac{\partial}{\partial q_3} \\ h_1 F_1 & h_2 F_2 & h_3 F_3 \end{vmatrix}$$

2 - Odvodi skalarnih in vektorskih funkcij

Koordinate
 q_1, q_2, q_3

Faktorji skale
(Lamé)
 h_1, h_2, h_3

Antenska naloga: izvori \vec{J}, ρ → polja \vec{E}, \vec{H}

Gostota prevodniškega toka $\vec{J} [\text{A/m}^2]$

Gostota elektrine $\rho [\text{As/m}^3]$

Laplace $\Delta \vec{F} = \text{grad}(\text{div } \vec{F}) - \text{rot}(\text{rot } \vec{F})$

Valovna enačba za $\vec{E} [\text{V/m}]$

$$\Delta \vec{E} + \omega^2 \mu \epsilon \vec{E} = j \omega \mu \vec{J} + \frac{1}{\epsilon} \text{grad} \rho$$

Valovna enačba za $\vec{H} [\text{A/m}]$

$$\Delta \vec{H} + \omega^2 \mu \epsilon \vec{H} = -\text{rot} \vec{J}$$

3 – Neposredna rešitev Maxwellovih enačb

Uporabno v prostoru brez izvorov

$$\vec{J} = 0 \quad \rho = 0$$

ozziroma v izgubni snovi
 $\vec{J} = \gamma \vec{E}$

Skalarni potencial $V[V]$
Vektorski potencial $\vec{A}[\text{Vs/m}]$

Izračun polja:

$$\vec{E} = -j\omega \vec{A} - \text{grad } V$$

$$\vec{B} = \text{rot } \vec{A} \quad \vec{H} = \frac{1}{\mu} \text{rot } \vec{A}$$

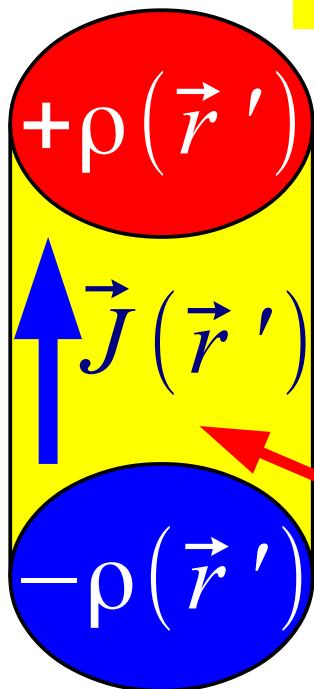
Valovno število
 $k^2 = \omega^2 \mu \epsilon$

Lorenzova izbira: $\text{div } \vec{A} = -j\omega \mu \epsilon V$

$$\Delta \vec{A} + \omega^2 \mu \epsilon \vec{A} = -\mu \vec{J}$$

$$\Delta V + \omega^2 \mu \epsilon V = -\frac{\rho}{\epsilon}$$

Valovni enačbi za potenciala imata analitsko rešitev!

Oddajnik (\vec{r}')

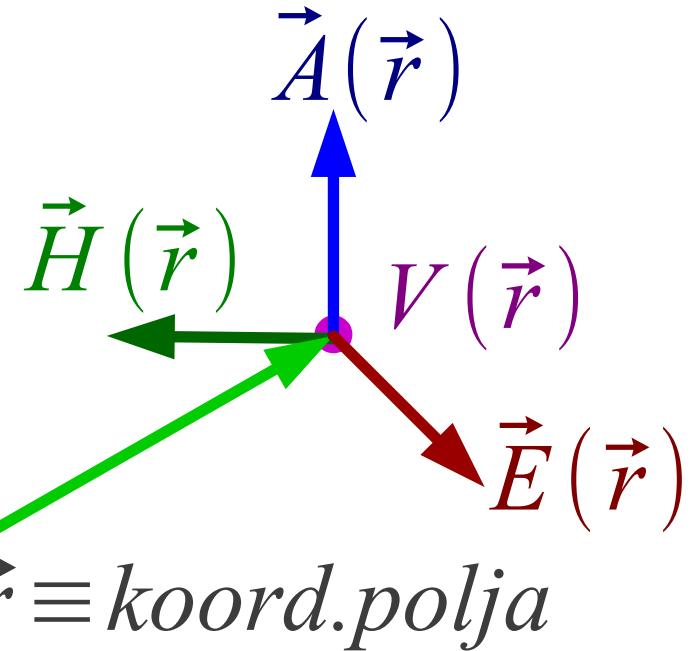
$$\operatorname{div} \vec{J} + j\omega \rho = 0$$

$\vec{r}' \equiv \text{koord. vira}$

x

z

Prazen prostor
 $J(\vec{r})=0 \quad \rho(\vec{r})=0$

$\vec{r} \equiv \text{koord. polja}$

y

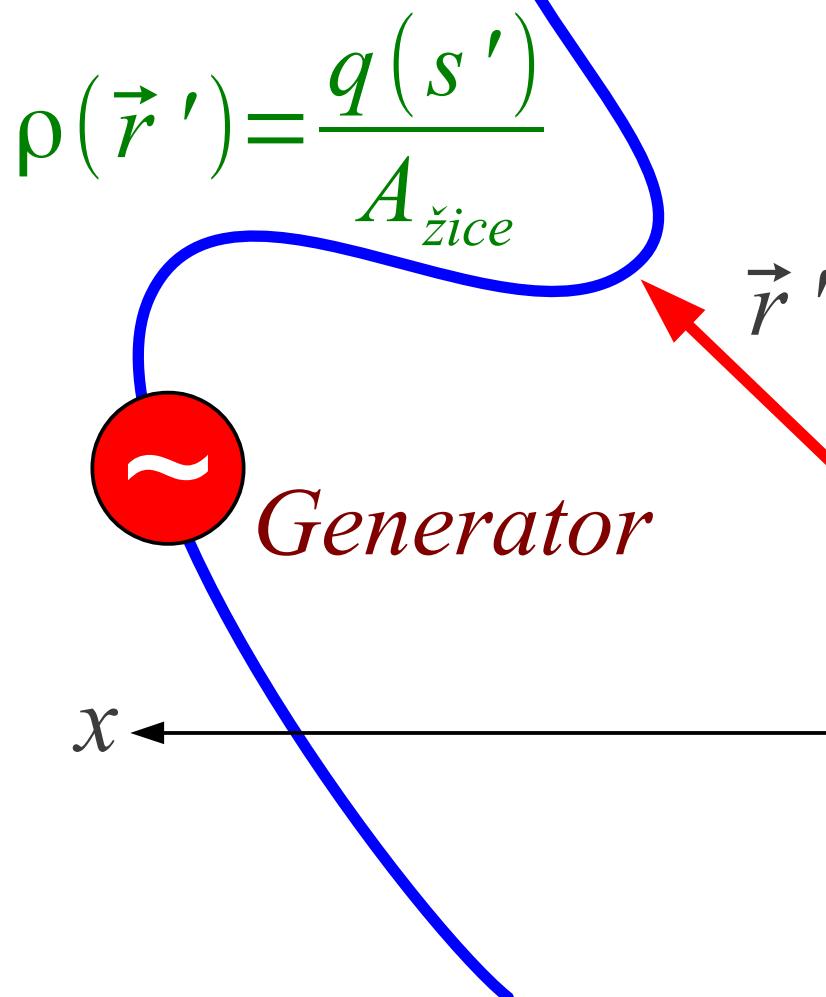
$$V(\vec{r}) = \frac{1}{4\pi\epsilon} \iiint_{V'} \rho(\vec{r}') \frac{e^{-jk|\vec{r}-\vec{r}'|}}{|\vec{r}-\vec{r}'|} dV'$$

$$k = \omega \sqrt{\mu\epsilon}$$

5 - Zakasnjeni potenciali

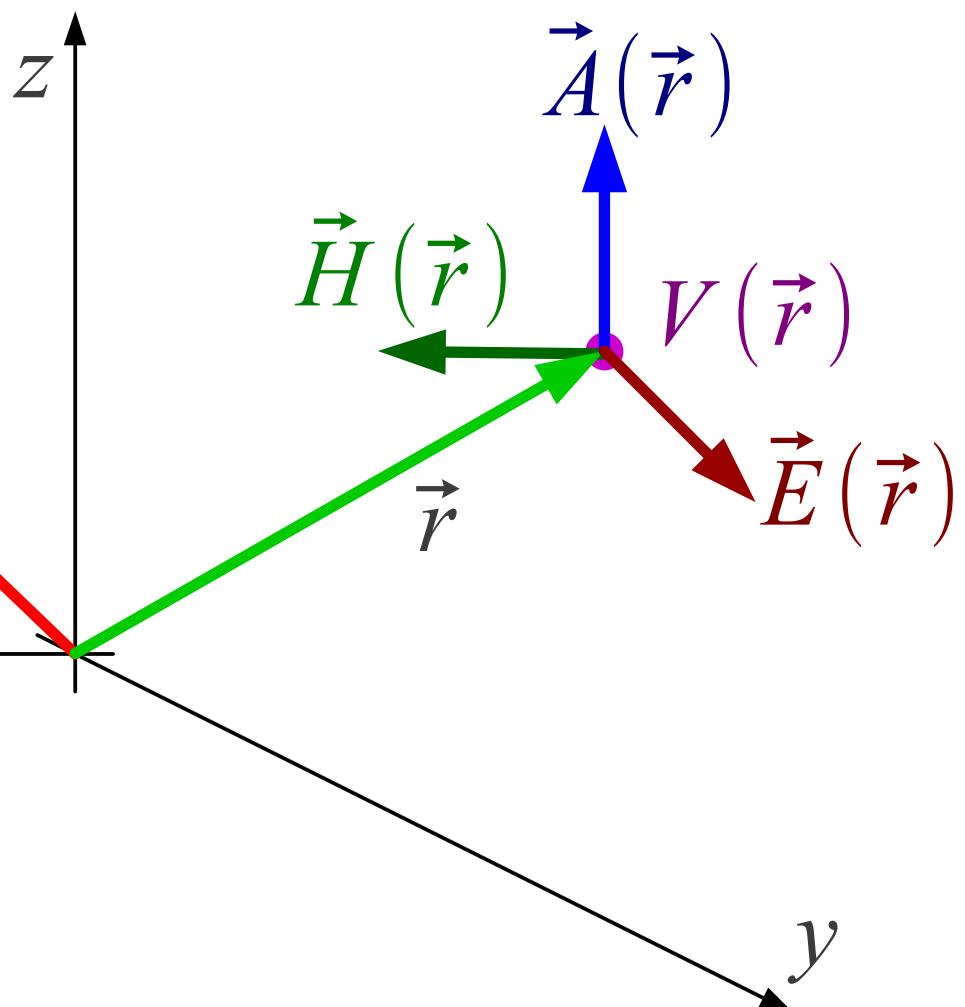
$$\vec{A}(\vec{r}) = \frac{\mu}{4\pi} \iiint_{V'} \vec{J}(\vec{r}') \frac{e^{-jk|\vec{r}-\vec{r}'|}}{|\vec{r}-\vec{r}'|} dV'$$

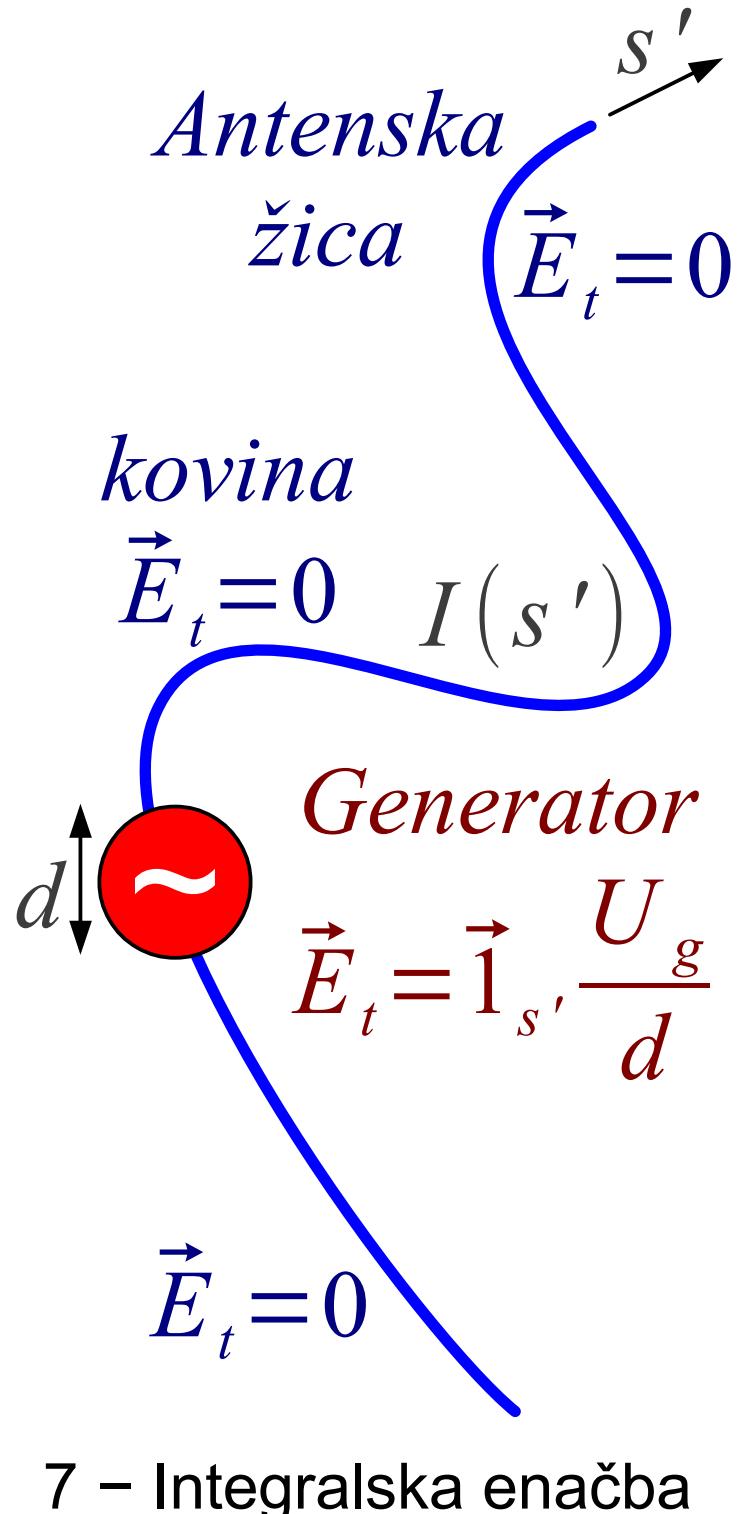
*Antenska
žica*

$$\vec{J}(\vec{r}') = \vec{1}_{s'} \frac{I(s')}{A_{\text{žice}}}$$

6 – Preprosta antenska naloga

Kako določiti
 $I(s') = ?$ in $q(s') = ?$

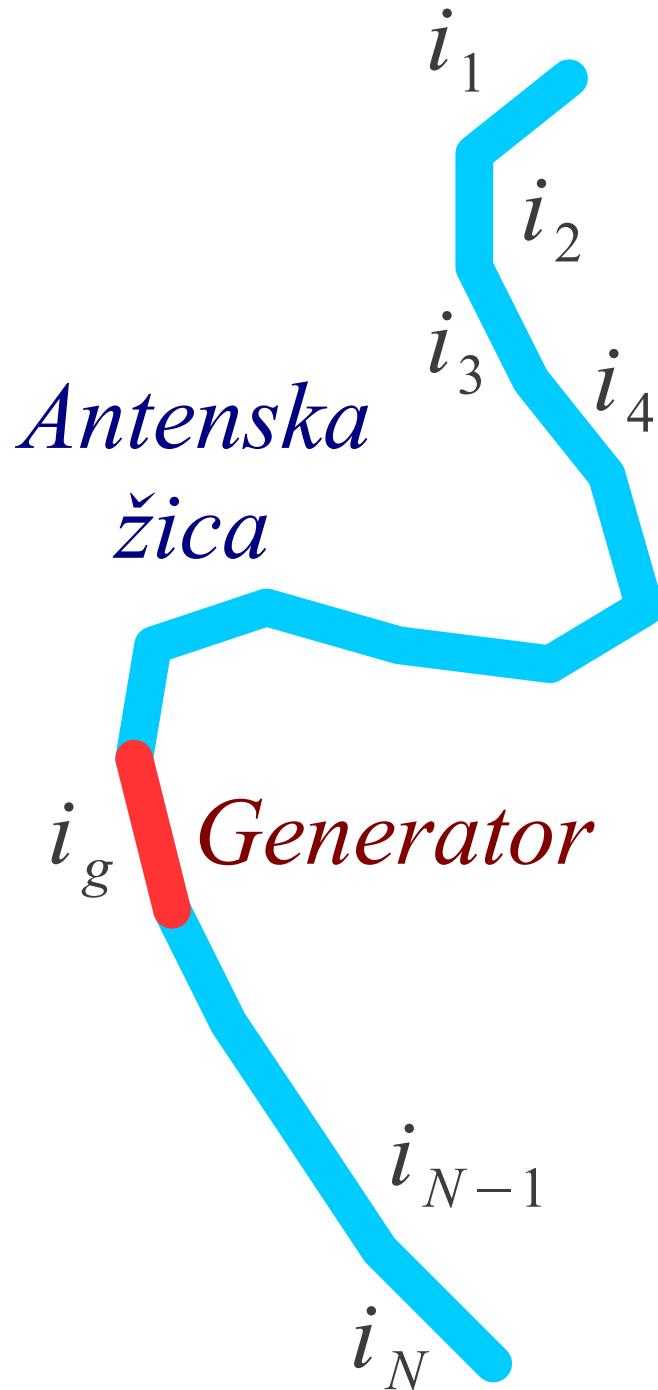
$$Lorenz: V = \frac{j}{\omega \mu \epsilon} \operatorname{div} \vec{A}$$

$$\vec{E} = -j\omega \vec{A} - \operatorname{grad} \left[\frac{j}{\omega \mu \epsilon} \operatorname{div} \vec{A} \right]$$

$$\vec{A}(\vec{r}) = \frac{\mu}{4\pi} \int_{s'} \vec{1}_{s'} I(s') \frac{e^{-jk|\vec{r}-\vec{r}'|}}{|\vec{r}-\vec{r}'|} ds'$$

$$\vec{E}_t(\vec{r}) \text{ na žici } \rightarrow I(s') = ?$$

$$\vec{E}(\vec{r}) = \frac{-j\omega\mu}{4\pi} \int_{s'} \vec{1}_{s'} I(s') \cdot \left[1 + \frac{1}{k^2} \operatorname{grad}_r (\operatorname{div}_r) \right] \frac{e^{-jk|\vec{r}-\vec{r}'|}}{|\vec{r}-\vec{r}'|} ds'$$

Številski približek $I(s')$ ≈

$$\begin{bmatrix} i_1 \\ i_2 \\ \vdots \\ i_N \end{bmatrix}$$

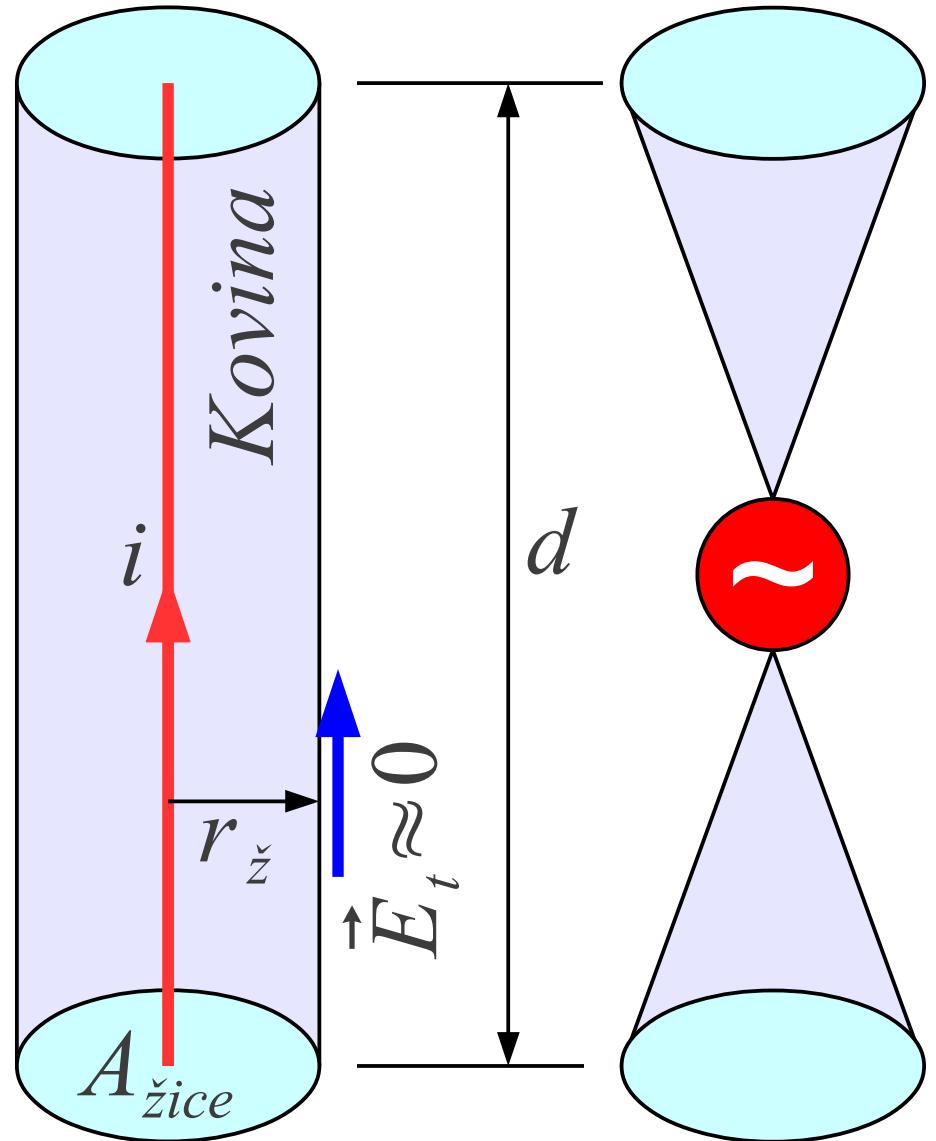
System linearnih enačb

$$\begin{bmatrix} Z_{11} & Z_{12} & \cdots & Z_{1N} \\ Z_{21} & Z_{22} & \cdots & Z_{2N} \\ \ddots & \ddots & \ddots & \ddots \\ Z_{N1} & Z_{N2} & \cdots & Z_{NN} \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} i_1 \\ i_2 \\ \vdots \\ i_N \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ \vdots \\ u_g/d \\ \vdots \\ 0 \end{bmatrix}$$

Generator

Izgube

Dielektrik

$$r_z \ll d \ll \lambda$$

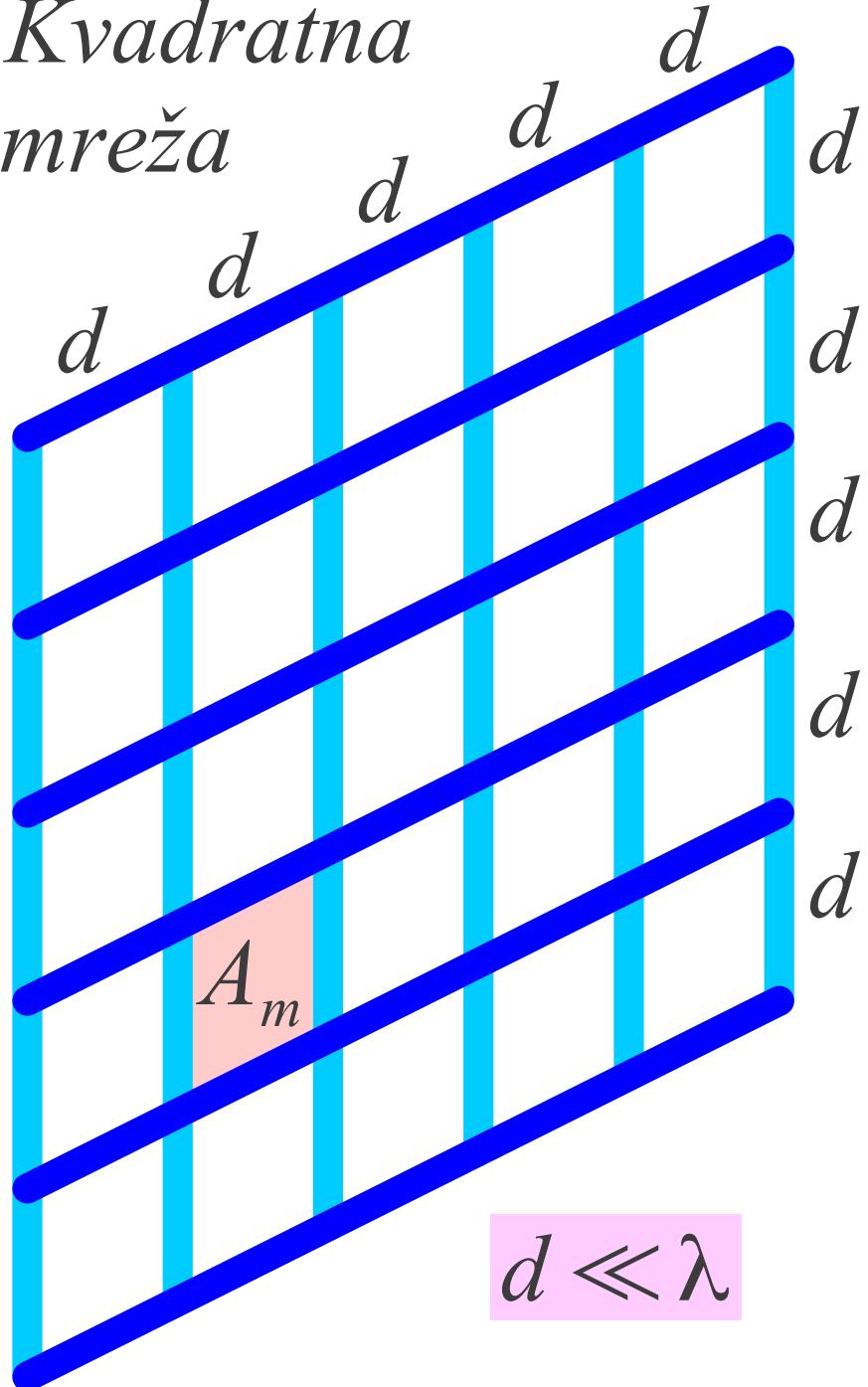
$$\vec{E}_t = \vec{1}_s, \frac{u_g}{d}$$

$$\vec{E}_t = \vec{1}_s, \frac{i_j R}{d}$$

$$\vec{E}_t = -\frac{\vec{1}_s, i_j}{j \omega C d}$$

9 – Neobremenjena in obremenjena tanka žica

Kvadratna
mreža

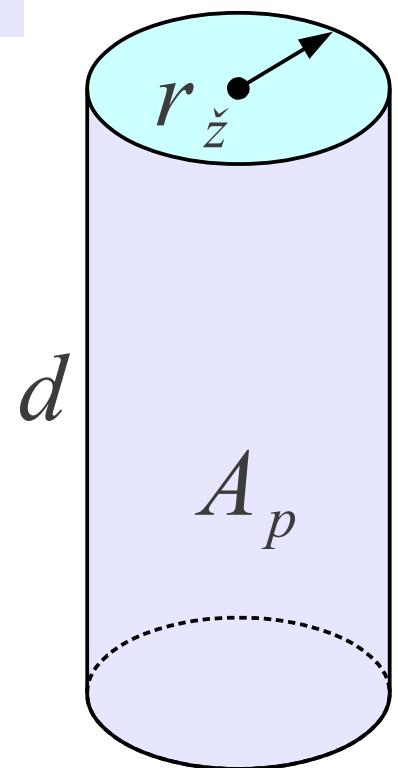

$$A_m = d^2$$

$$A_p = 2\pi r_z d$$

Pravilo
enakih
površin
 $A_m \approx A_p$

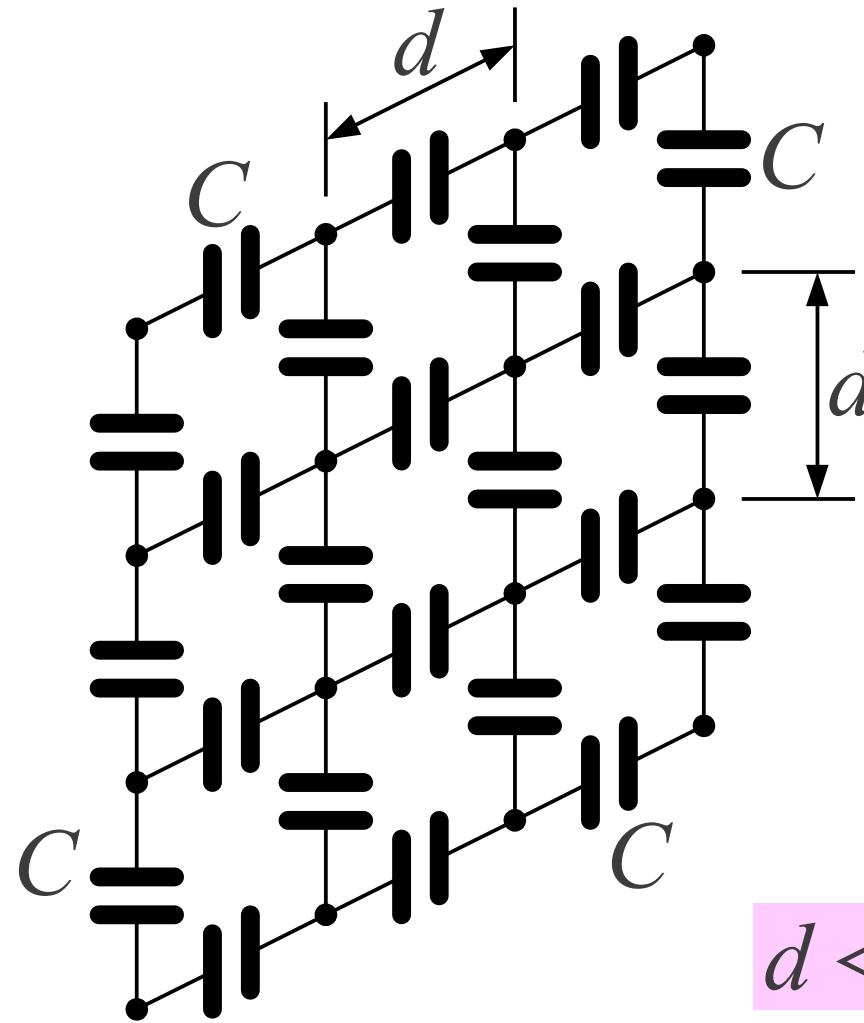
Odsek
žične
mreže

$$d^2 \approx 2\pi r_z d$$

$$d \approx 2\pi r_z$$

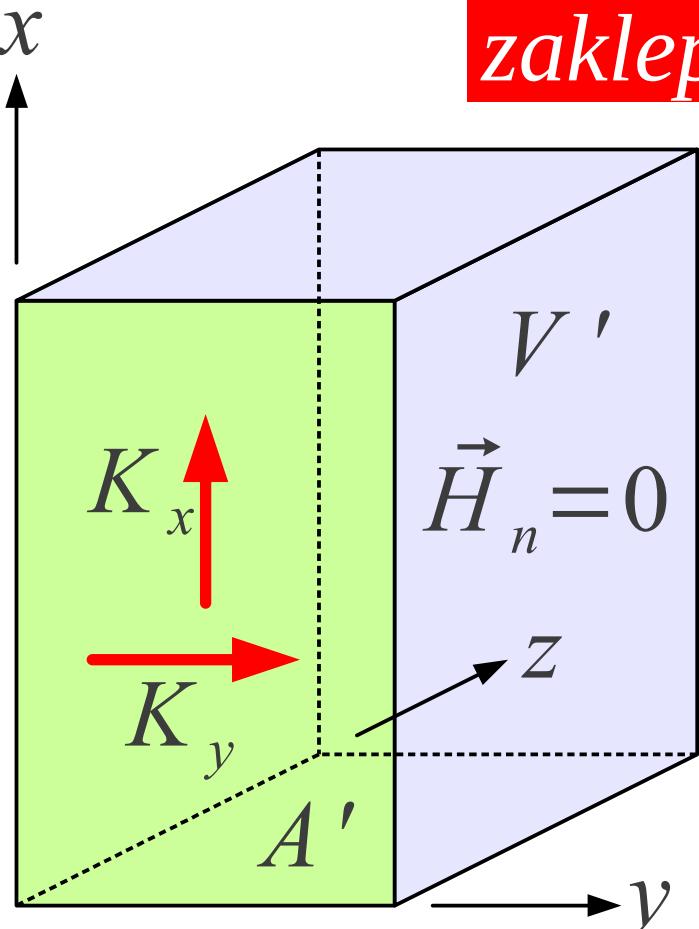
Prazen prostor

Mreža kondenzatorjev

$$C \approx \epsilon_0 (\epsilon_r - 1) \delta$$

*Pogoj: sklenjena ploskev A'
zaklepa neničelno prostornino $V' \neq 0$*

$$\vec{H} = \frac{1}{\mu} \operatorname{rot} \vec{A}$$

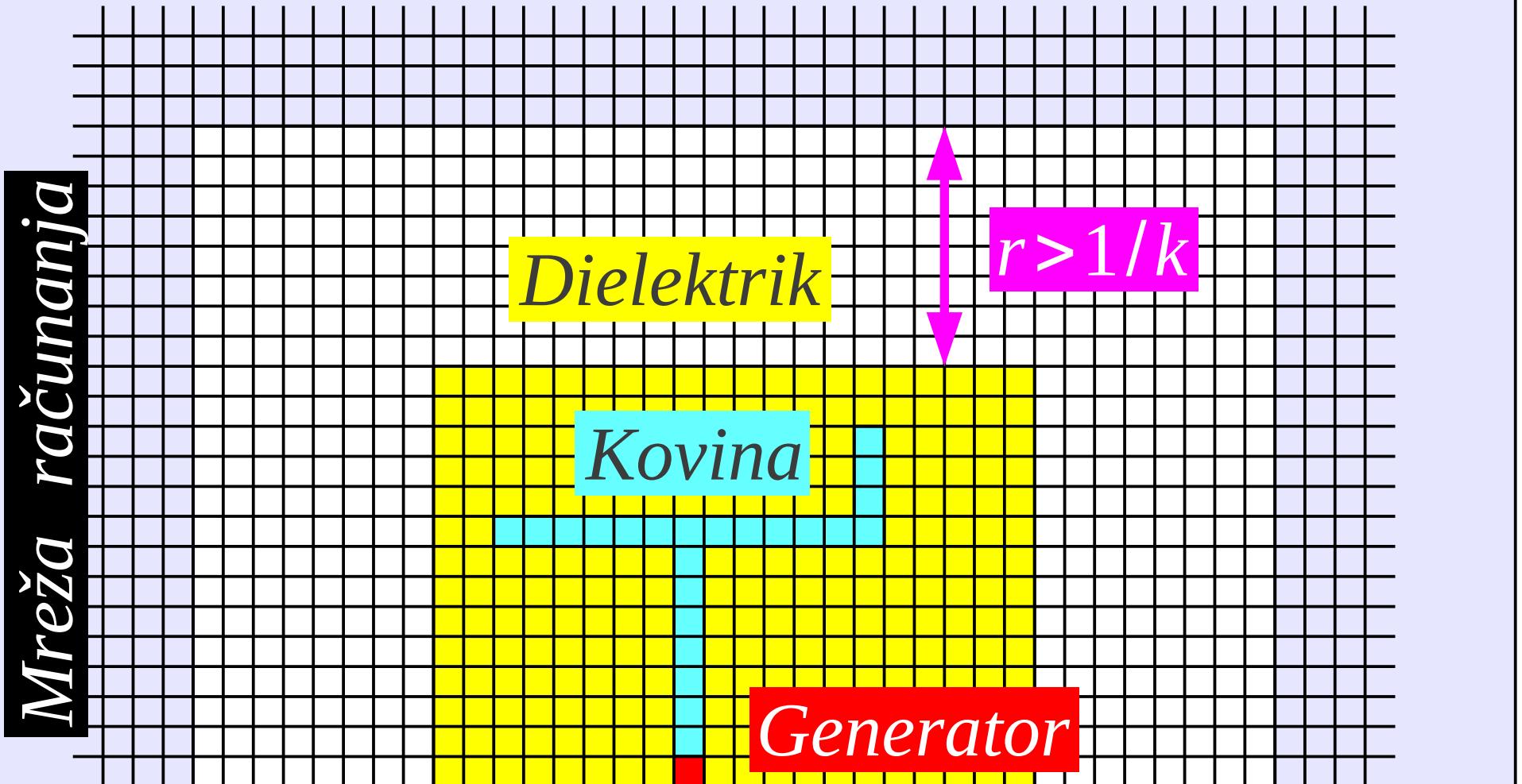
$$\vec{A}(\vec{r}) = \frac{\mu}{4\pi} \int_{A'} \vec{K}(\vec{r}') \frac{e^{-jk|\vec{r}-\vec{r}'|}}{|\vec{r}-\vec{r}'|} dA'$$

Integralska enačba za \vec{H}_{nt}
 $H_{nx}=0, H_{ny}=0 \rightarrow K_x=? , K_y=?$

$$\vec{H}(\vec{r}) = \frac{-1}{4\pi} \int_{A'} \vec{K}(\vec{r}') \times \operatorname{grad}_r \frac{e^{-jk|\vec{r}-\vec{r}'|}}{|\vec{r}-\vec{r}'|} dA'$$

Neposredno številsko reševanje Maxwellovih DE

Absorber PML (Perfectly Matched Layer)

Kovina PEC (Perfect Electric Conductor)

	Medsebojni vplivi	Čas reševanja	Velikost pomnilnika	Število neznank N	Velikost naloge
Momentni postopek MoM	Zahtevni: vsak odsek vpliva na celoten prostor	$\alpha \cdot N^3$	$\alpha \cdot N^2$	~ 1000 > 30	Neskončna (večinoma prazen prostor)
Končne razlike (elementi) FD/FEM	Preprosti: vsak odsek vpliva samo na sosede	$\alpha \cdot N^2$	$\alpha \cdot N$	$\sim 10^6$ $> 3 \cdot 10^4$	Končna (poljubna kombinacija snovi)

Tržna računalniška orodja danes najpogosteje uporabljajo neposredno reševanje diferencialnih enačb FD/FEM v mehaniki, statiki, akustiki, aerodinamiki, hidrodinamiki, prenosu toplote itd.

- (1) Vse opisane fizikalne naloge imajo večinoma končne izmere.
- (2) Samo reševanje diferencialnih enačb je razmeroma preprosto.
- (3) Postavljanje mreže računanja je zahtevno, ročno skoraj ni možno.
- (4) Različne fizikalne naloge (multiphysics) imajo podobne postopke.
- (5) Simulacija anten je tržna niša, kjer neskončne izmere rešuje PML.

Momentni postopek MoM temelji na izračunu elektromagnetnega polja preko potencialov, običajno v frekvenčnem prostoru.

- (1) Antenske naloge imajo neskončne izmere.
- (2) Antene so razmeroma ozkopasovne naprave (frekvenčni prostor).
- (3) Neznanke so samo v strukturi antene, v praznem prostoru jih ni.
- (4) Postavljanje žičnih odsekov je preprosto, pogosto ročno izvedljivo.
- (5) Izračun medsebojnih vplivov vsebuje zamuden $e^{-jk\tau}$.
- (6) Reševanje sistema linearnih enačb je zamudno $\alpha \cdot N^3$.
- (7) Simulacija 3D dielektrikov je računsko zelo potratna.
- (8) Simulacijo anten z MoM uporabljajo tržna orodja vseh cenovnih razredov kot tudi prostodostopna orodja in odprtokodna orodja.

1968 – knjiga R.F.Harrington: Field Computation by Moment Methods

G.J.Burke in A.J.Poggio skupaj s številnimi sodelavci pri Lawrence Livermore National Laboratory razvijejo NUMERICAL ELECTROMAGNETICS CODE (NEC) - METHOD OF MOMENTS.

NEC je pisan v računalniškem jeziku FORTRAN. Vhodni podatki (opis antene) so v obliki preproste tekstovne ASCII datoteke. Izhodni podatki so prav tako v obliki tekstovne ASCII datoteke in vsebujejo poleg preverjenih vhodnih podatkov še izračunane tokove na vseh odsekih antene. Dodatno lahko vsebujejo tudi izračunan smerni diagram, impedanco napajanja in druge rezultate računanja.

1981 – objavljena izvorna koda, obširen opis in natančna navodila najbolj znane in razširjene inačice NEC2.

1992 – dokončana zadnja inačica NEC4.

Računska jedra NECx danes poganjajo širno množico programov za simulacijo anten, od najdražjih plačljivih do zastonjkarskih in odprtokodnih, od optimiziranega FORTRAN do prevoda v C.

16 – Zgodovina orodja Numerical Electromagnetics Code (NEC)

```
CM enovalovni dipol (NEC2)
CE
GW 1 55 0 0 -.5 0 0 .5 .001
GE
EX 0 1 28 0 1 0
RP 0 37 72 1 0 0 5 5
```

CM≡poljuben ASCII komentar

CE≡oznaka konca komentarja

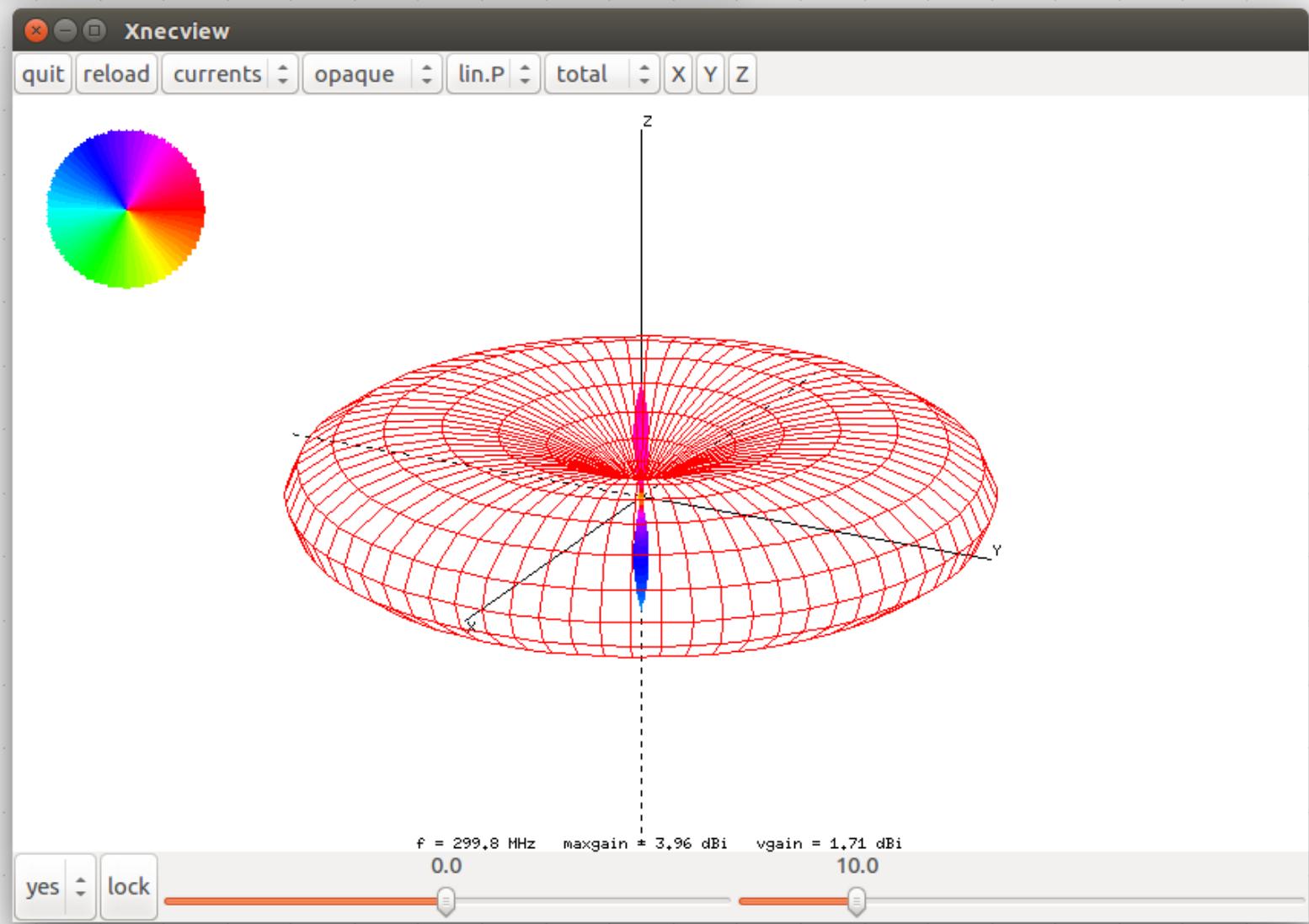
GW≡geometrija ravne žice
1≡številka žice
55≡število segmentov na žici
0,0,-.5≡(x,y,z) začetka žice
0,0,.5≡(x,y,z) konca žice
.001≡polmer žice
(Brez FR so vse izmere v λ !)

GE≡oznaka konca geometrije

EX≡izvedba vzbujanja
0≡napetostni vir v segmentu
1≡številka vzbujane žice
28≡številka segmenta na žici
0≡brez dodatnih zahtev
1≡Re[Ug]=1V
0≡Im[Ug]=0V

RP≡smerni diagram & zagon
0≡brez učinka tal
37≡število korakov Θ
72≡število korakov Φ
1≡XNDA izračun dobitka
0≡začetni Θ (stopinje)
0≡začetni Φ (stopinje)
5≡korak Θ (stopinje)
5≡korak Φ (stopinje)

```
cefizelj7@cefizelj7-HP-EliteBook-8540w: ~/Desktop/dipol  
sidecefizelj7@cefizelj7-HP-EliteBook-8540w:~/Desktop/dipol$ xnecview dipol.out  
XNECVIEW 1.35  
  
# freq. Zr Zi SWR gain f/b phi theta  
299.8 1030.37 -1118.43 44.914 3.96 0 0 90
```

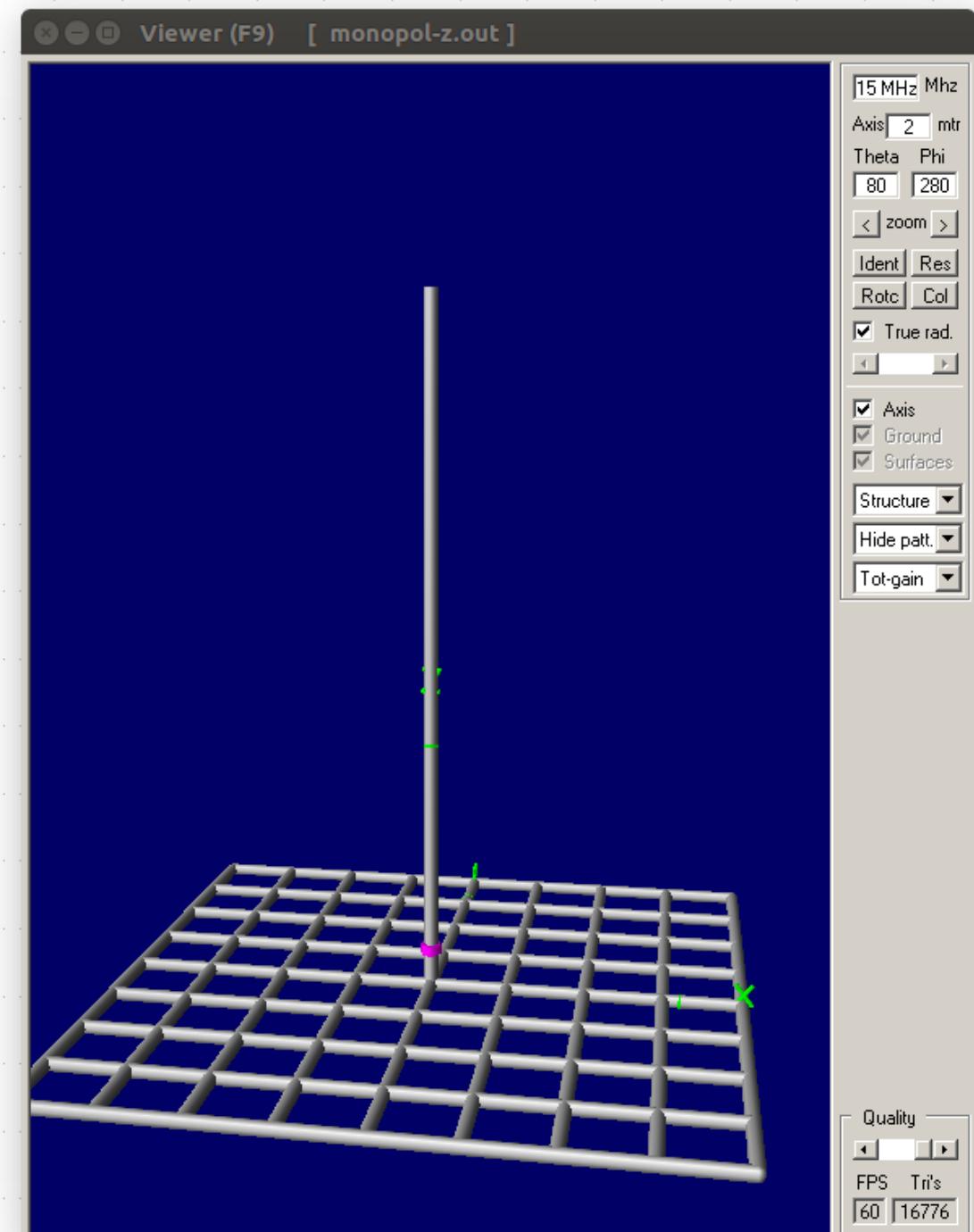
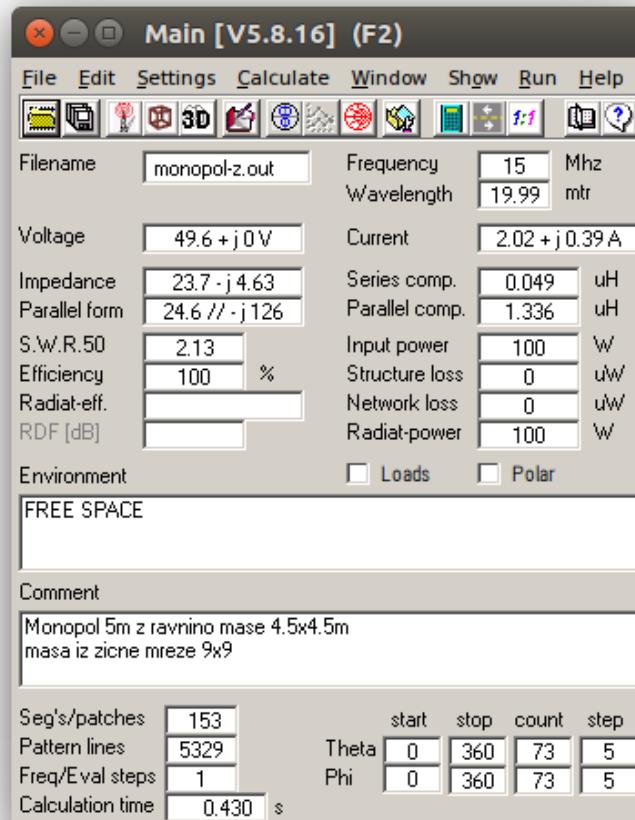

18 – Prikaz rezultatov s programom xnecview (Linux)

```

CM Monopol 5m z ravnino mase 4.5x4.5m
CM masa iz zicne mreze 9x9
CE
GW 2 8 -2.25 -2.25 0 -2.25 2.25 0 .05
GM 0 8 0 0 0 .5625 0 0
GM 0 1 0 0 90 0 0 0
GW 1 9 0 0 0 0 0 5 .05
GE
FR 0 0 0 0 15
EX 0 1 1 0 1 0
RP 0 73 73 1 0 0 5 5

```

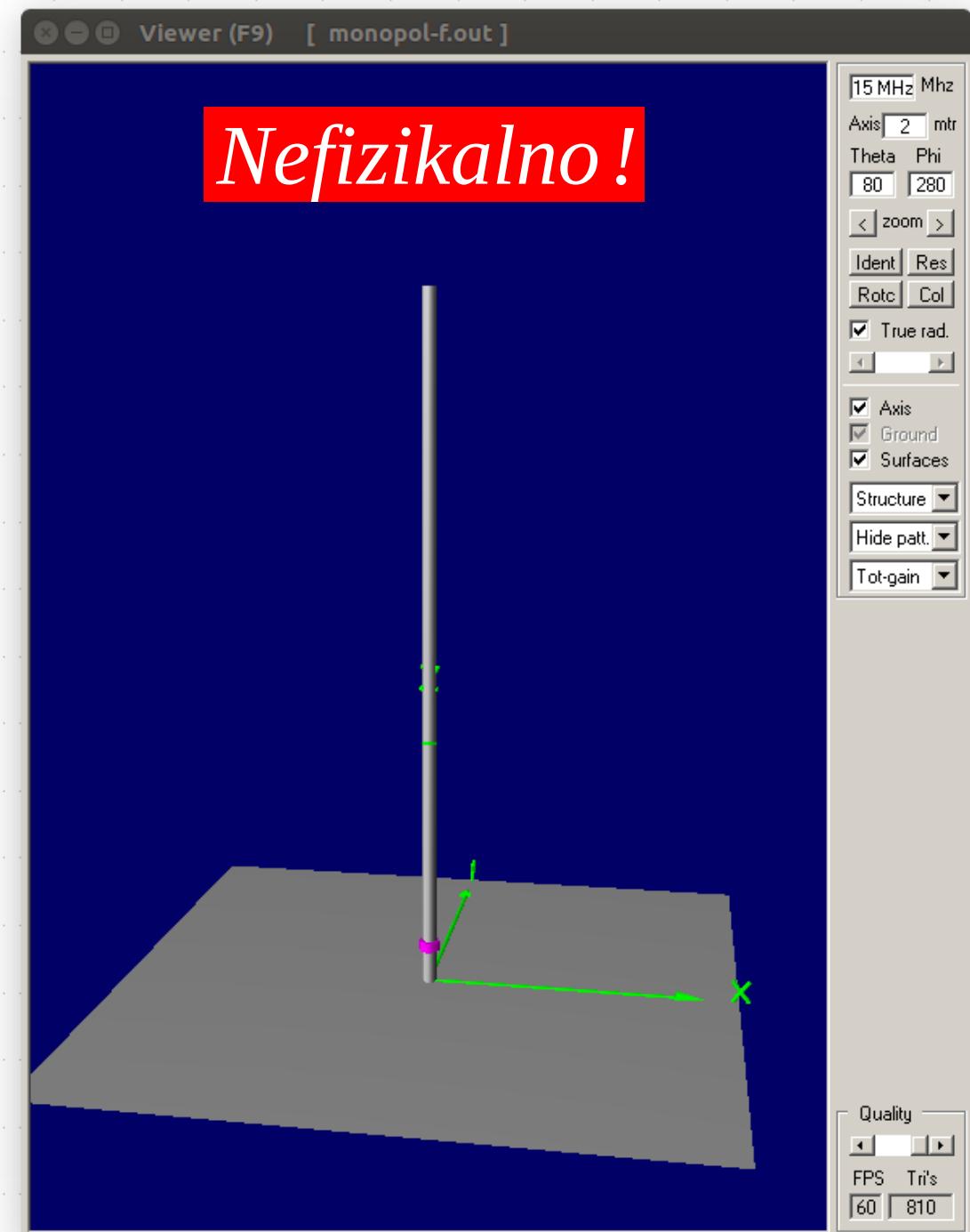
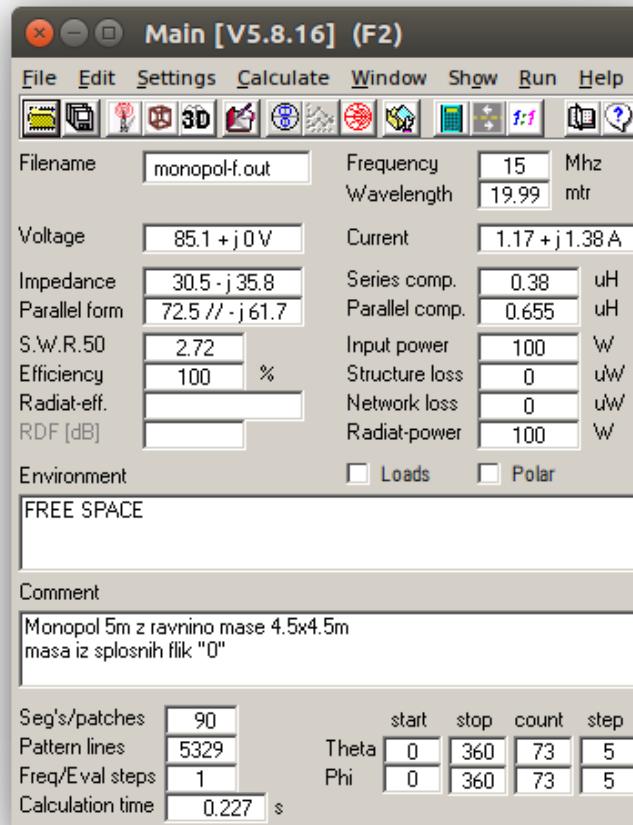

19 – Monopol nad ravnino mase iz žic (prikaz 4nec2 - Windows)

```

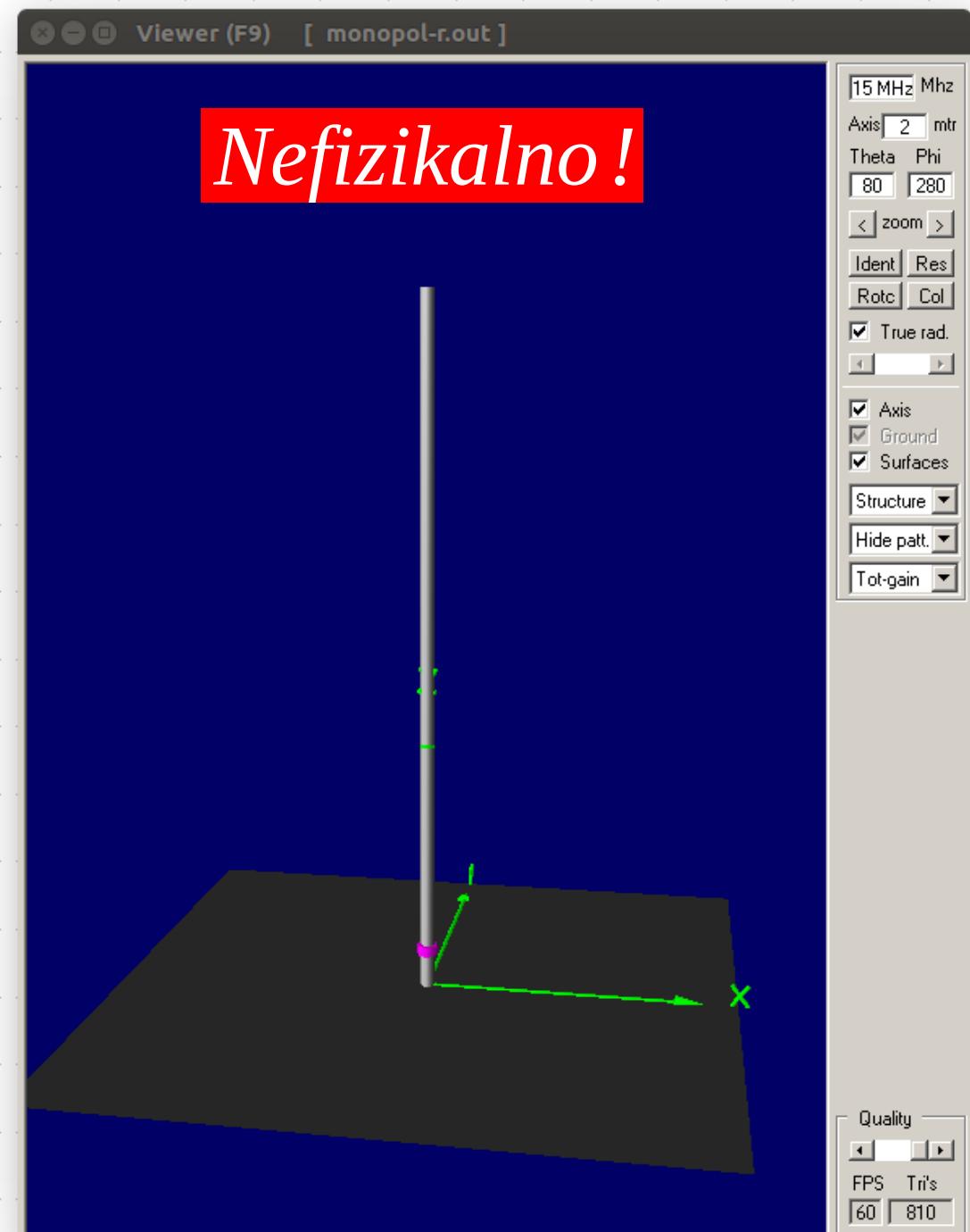
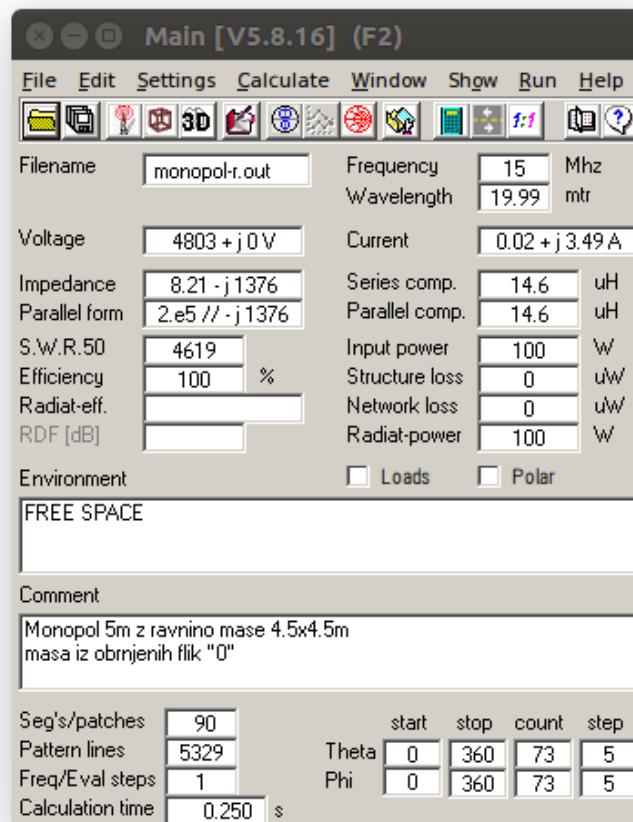
CM Monopol 5m z ravnino mase 4.5x4.5m
CM masa iz splosnih flik "0"
CE
SP 0 0 -2 -2 0 90 0 0.25
GM 0 8 0 0 0 .5 0 0
GM 0 8 0 0 0 0 .5 0
GW 1 9 0 0 0 0 0 5 .05
GE
FR 0 0 0 0 15
EX 0 1 1 0 1 0
RP 0 73 73 1 0 0 5 5

```


20 – Monopol nad ravnino mase iz krp (prikaz 4nec2 - Windows)

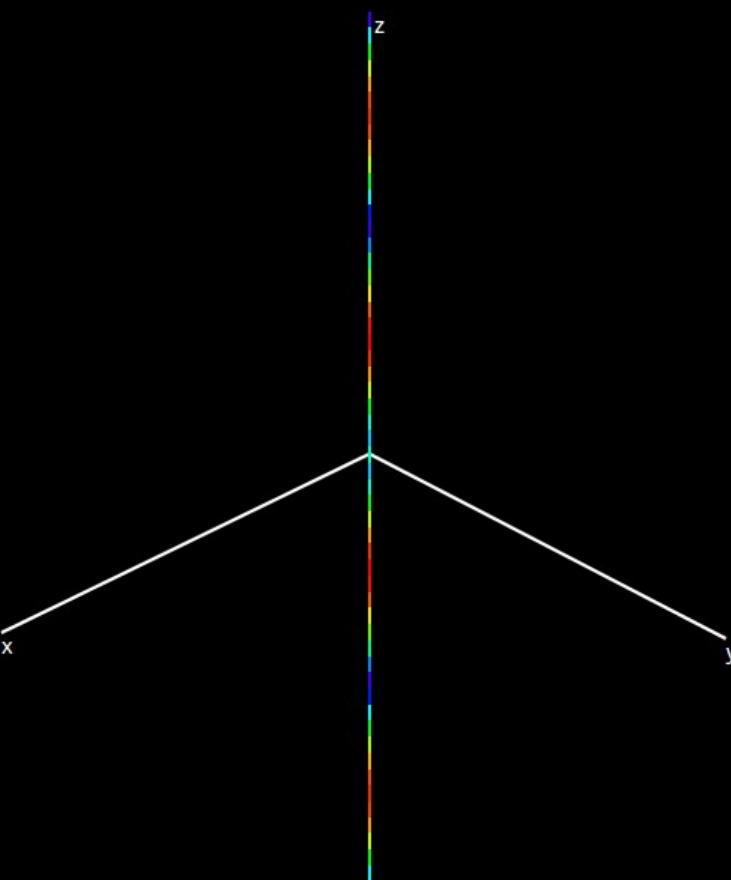
CM Monopol 5m z ravnino mase 4.5x4.5m
 CM masa iz obrnjenih flik "0"
 CE
 SP 0 0 -2 -2 0 270 0 0.25
 GM 0 8 0 0 0 .5 0 0
 GM 0 8 0 0 0 0 .5 0
 GW 1 9 0 0 0 0 0 5 .05
 GE
 FR 0 0 0 0 15
 EX 0 1 1 0 1 0
 RP 0 73 73 1 0 0 5 5

Currents Charges Frequency Loop Step 130

0 1.532E-03 4.00 dB 300.000 MHz Apply

View Currents X Y Z 46 30 Zoom % 100

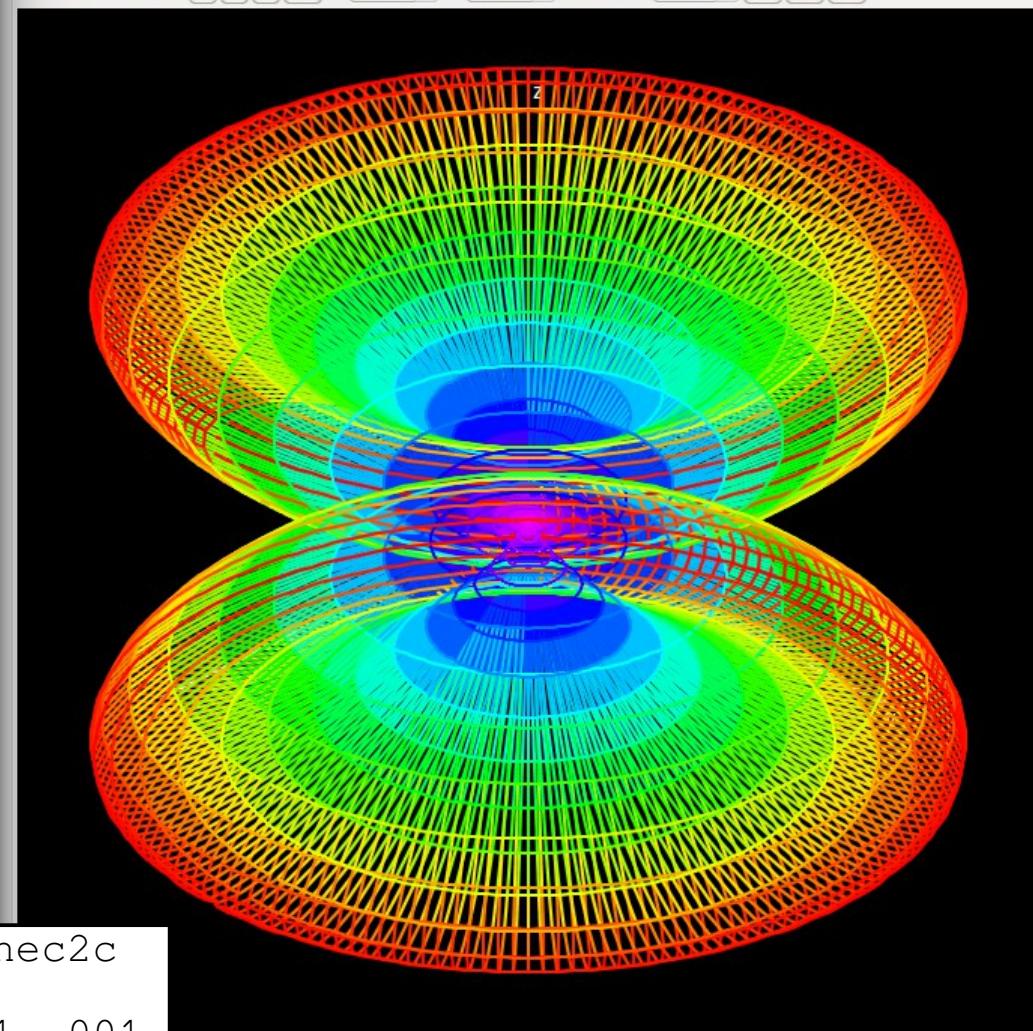
```
CM dipol floop za xnec2c  
CE  
GW 1 55 0 0 -1 0 0 1 .001  
GE  
EX 0 1 28 0 1 0  
FR 0 131 0 0 40 2  
RP 0 91 180 0 0 0 2 2  
EN
```

Gain Pattern E/H Fields Frequency Loop Step 130

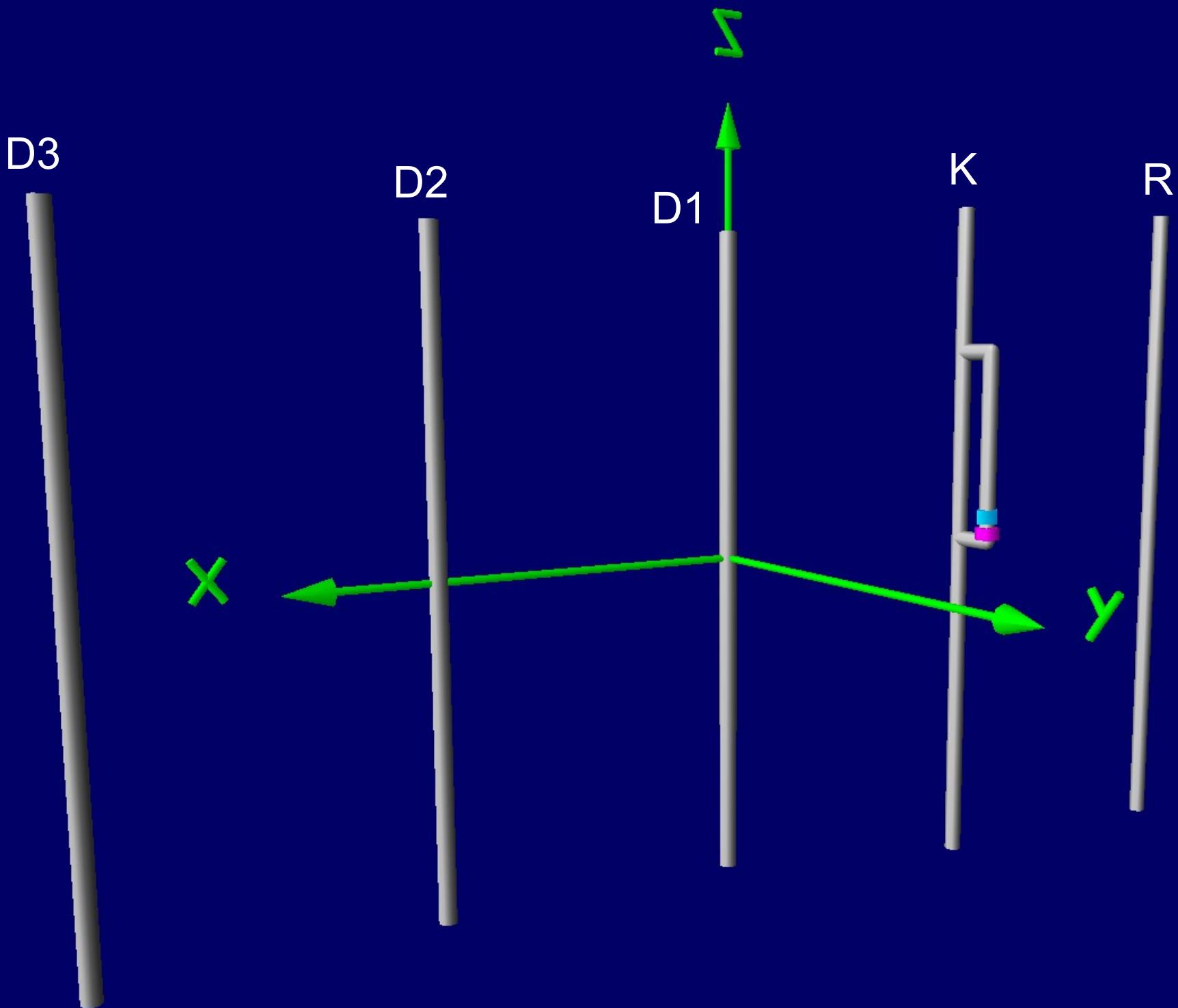
-999 4.0529 4.00 dB 300.000 MHz Apply

Radiation Pattern: Total Gain - Linear Power

View Radiation X Y Z 46 30 Zoom % 100

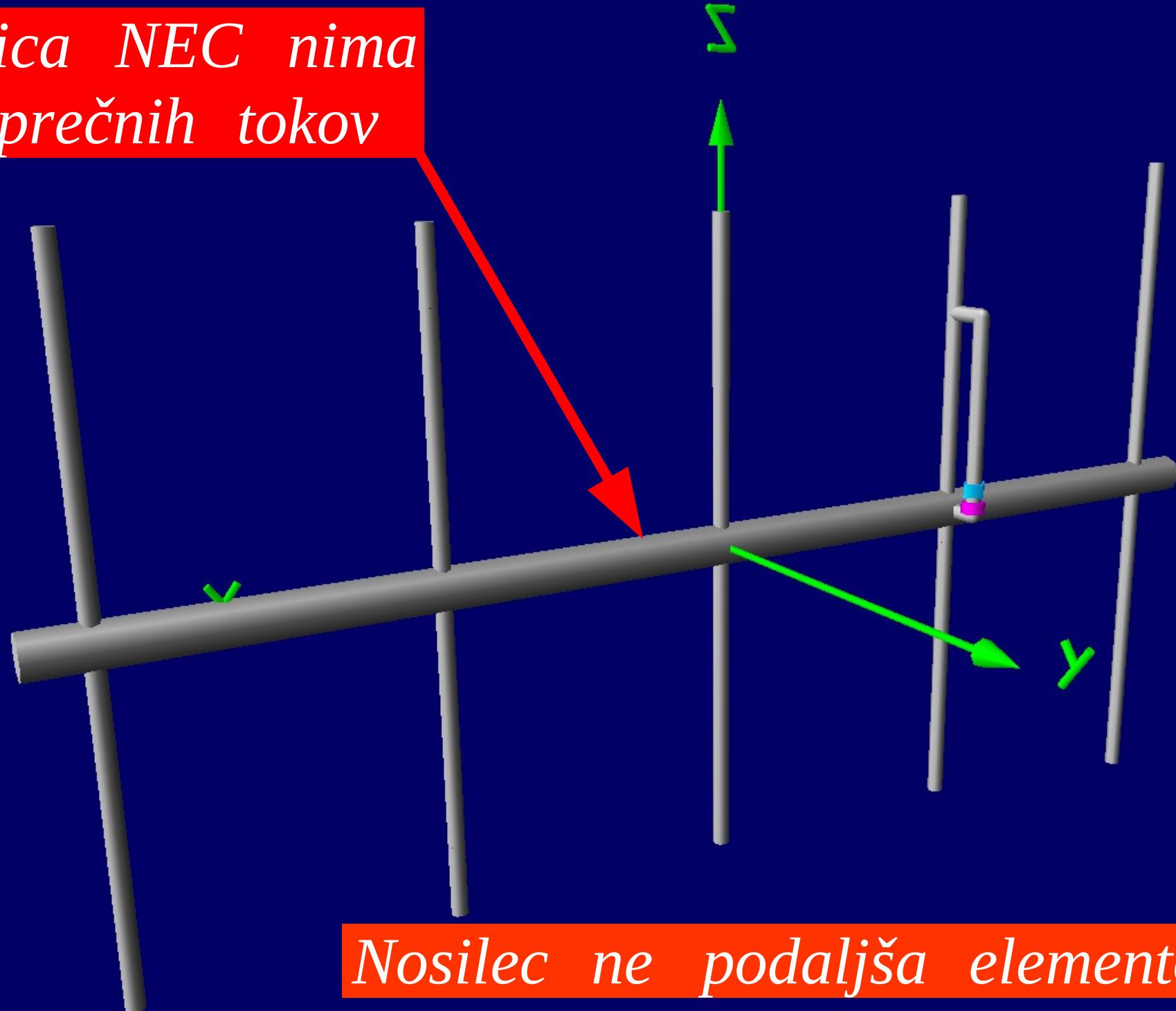

22 – Animacija po frekvenci s programom xnec2c (Linux)

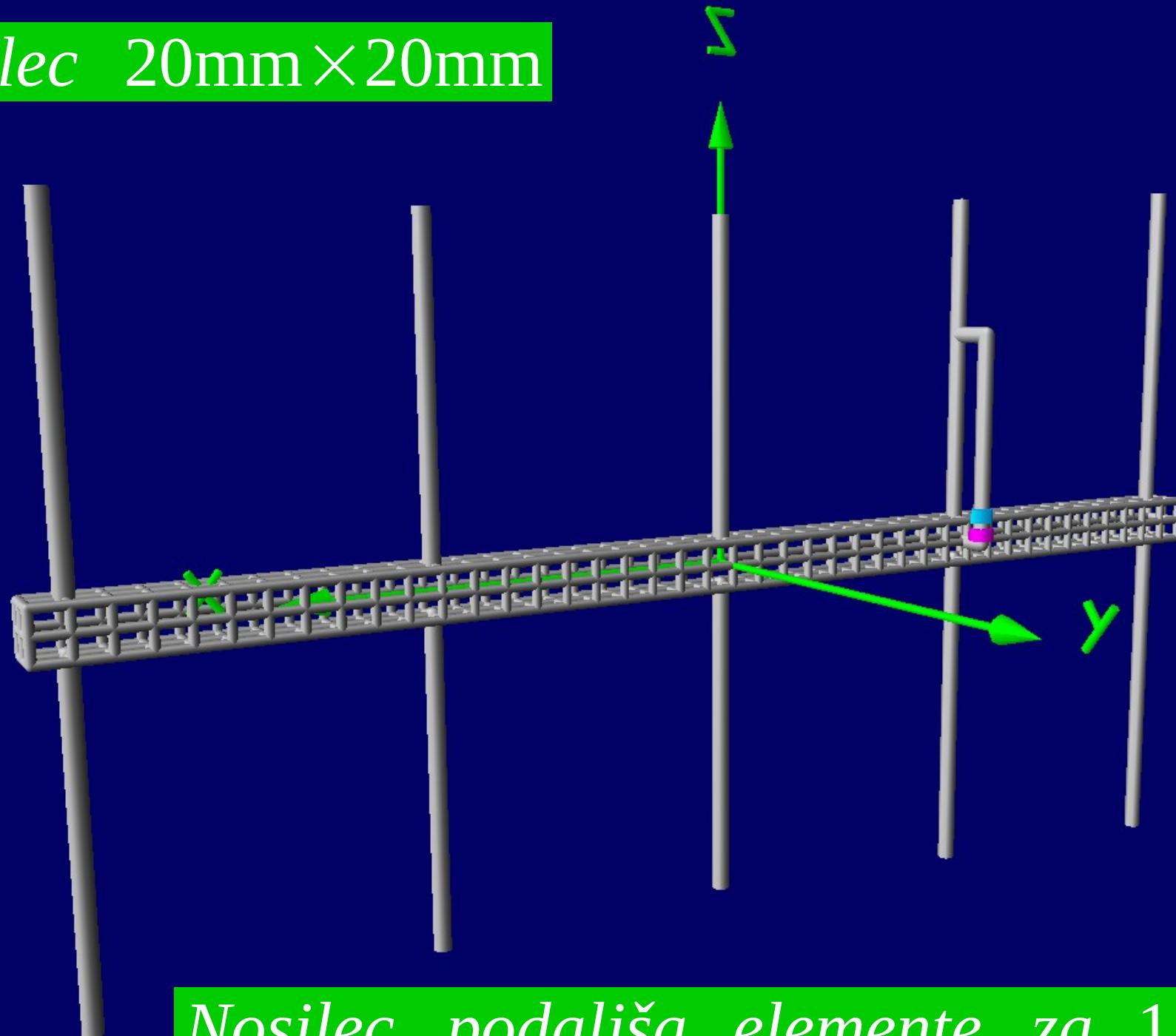
23 – 5 elementna NBS Yagi-Uda z γ napajanjem za 430MHz

Žica NEC nima
prečnih tokov

Nosilec ne podaljša elementov ?

Nosilec 20mm×20mm

Nosilec podaljša elemente za 15mm!

```

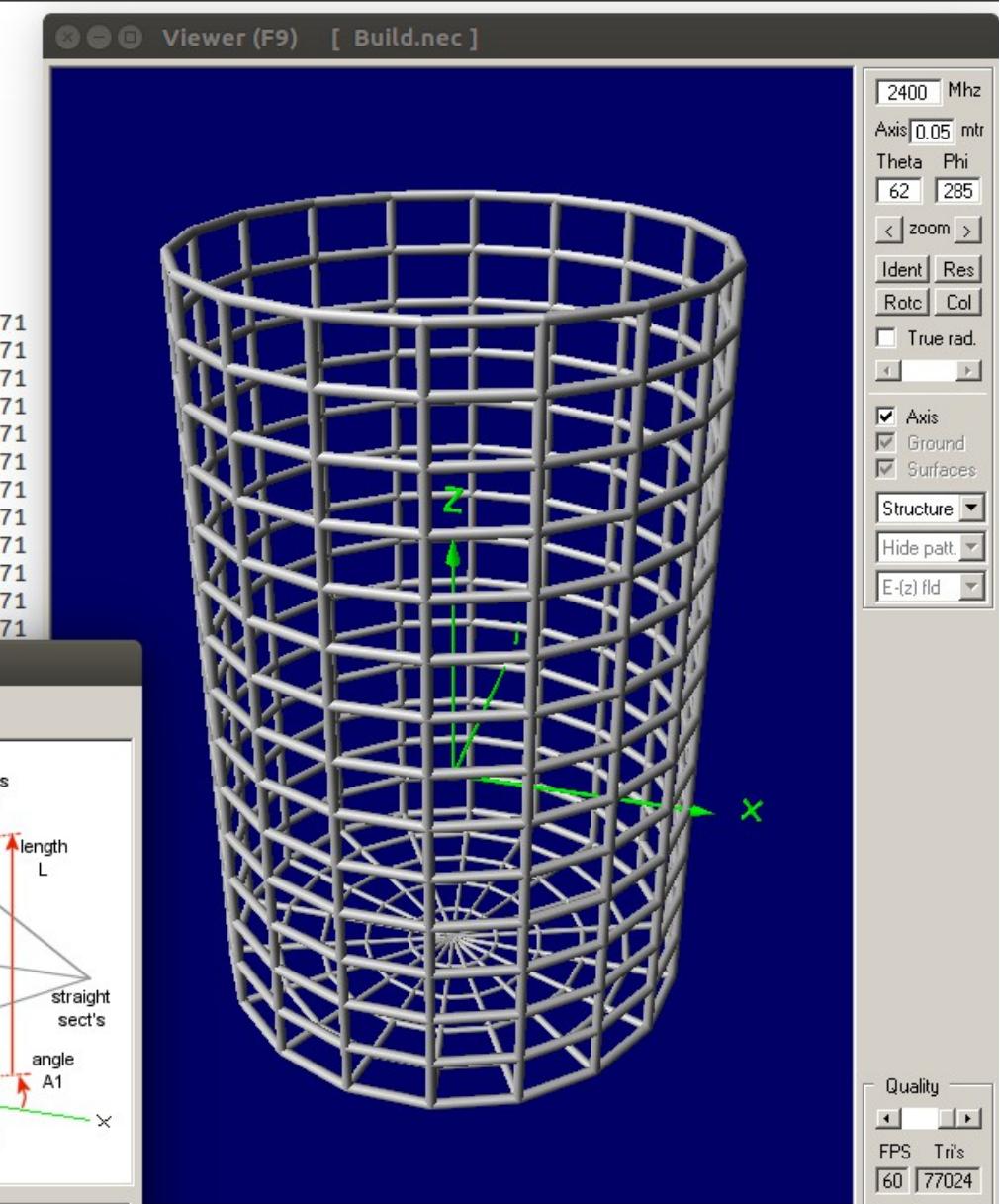
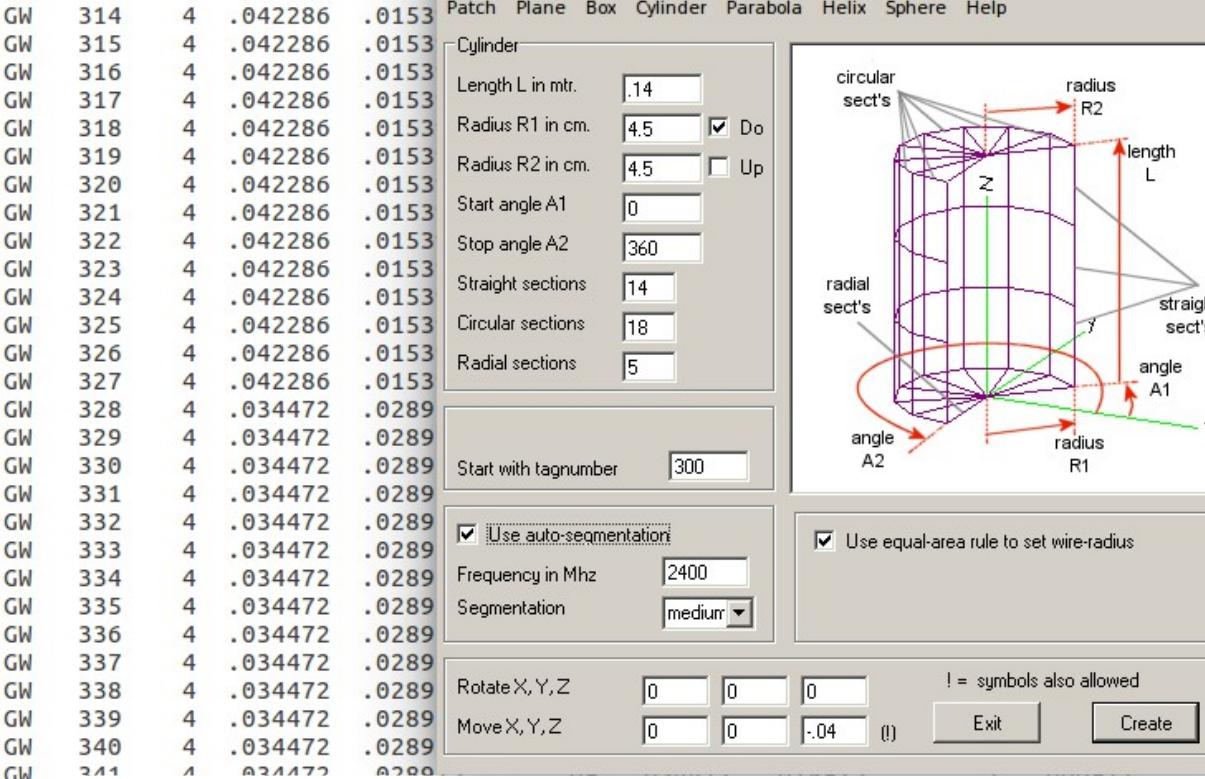
CM Length L in mtr. = .14
CM Radius R1 in cm. = 4.5
CM Radius R2 in cm. = 4.5
CM Start angle A1 = 0
CM Stop angle A2 = 360
CM Straight sections = 14
CM Circular sections = 18
CM Radial sections = 5
CM Rotate X, Y, Z = 0, 0, 0
CM Move X, Y, Z = 0, 0, 0
CE

```

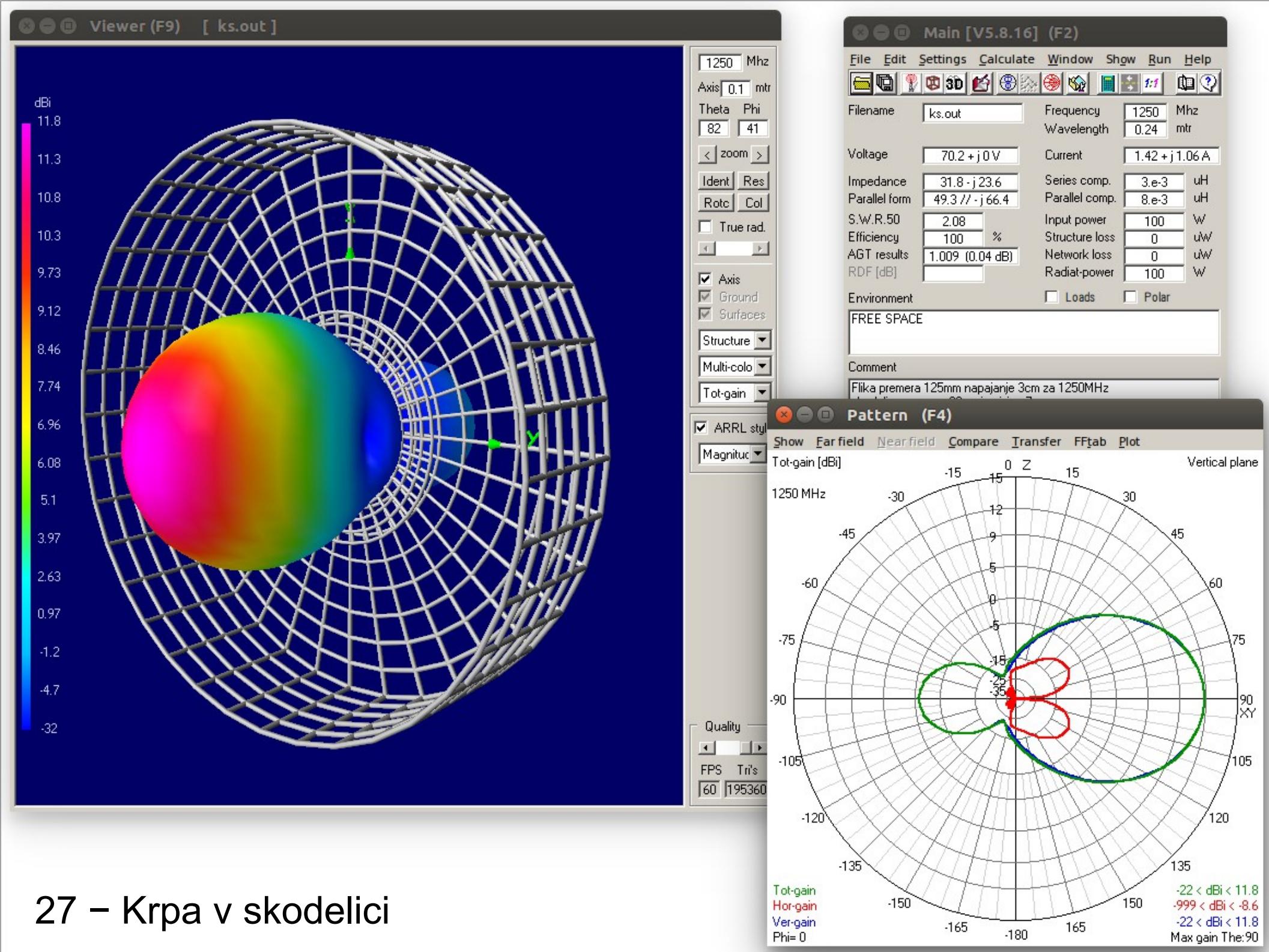
```

GW 300 4 .045 .0 -.04 .045 .0 -.03 .000971
GW 301 4 .045 .0 -.03 .045 .0 -.02 .000971
GW 302 4 .045 .0 -.02 .045 .0 -.01 .000971
GW 303 4 .045 .0 -.01 .045 .0 .0 .000971
GW 304 4 .045 .0 .0 .045 .0 .01 .000971
GW 305 4 .045 .0 .01 .045 .0 .02 .000971
GW 306 4 .045 .0 .02 .045 .0 .03 .000971
GW 307 4 .045 .0 .03 .045 .0 .04 .000971
GW 308 4 .045 .0 .04 .045 .0 .05 .000971
GW 309 4 .045 .0 .05 .045 .0 .06 .000971
GW 310 4 .045 .0 .06 .045 .0 .07 .000971
GW 311 4 .045 .0 .07 .045 .0 .08 .000971
GW 312 4 .045
GW 313 4 .045

```

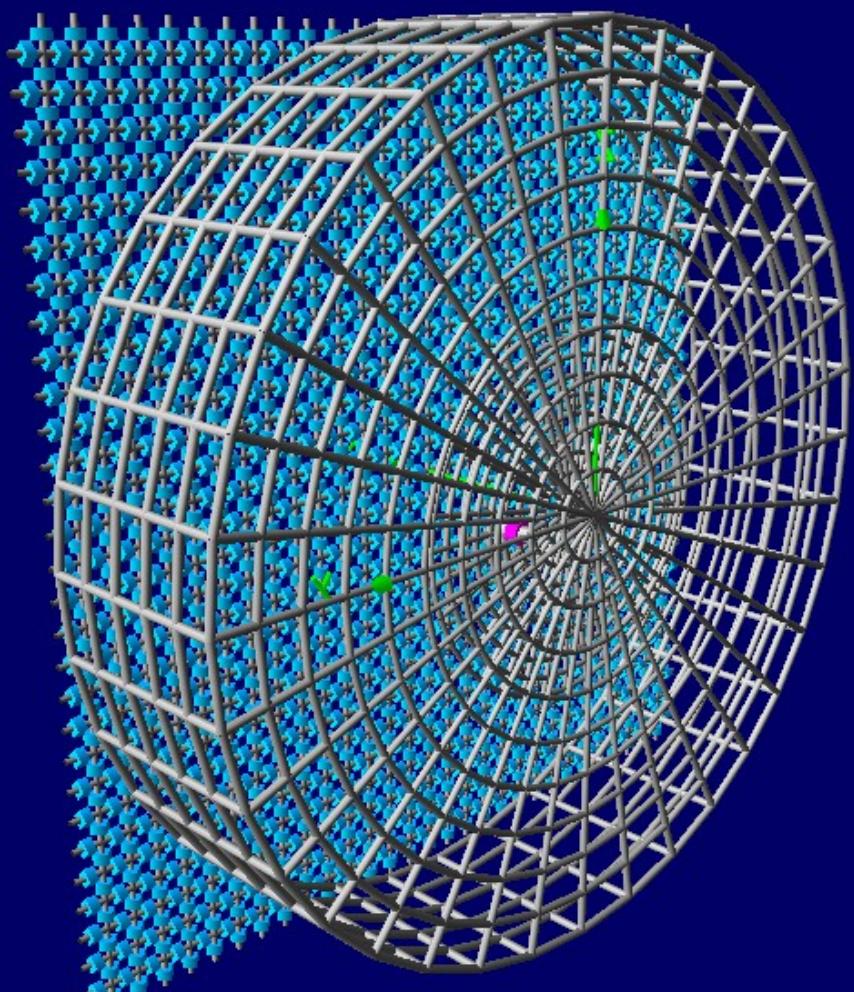

26 – Geometry builder v programu 4nec2 (Windows)

27 – Krpa v skodelici

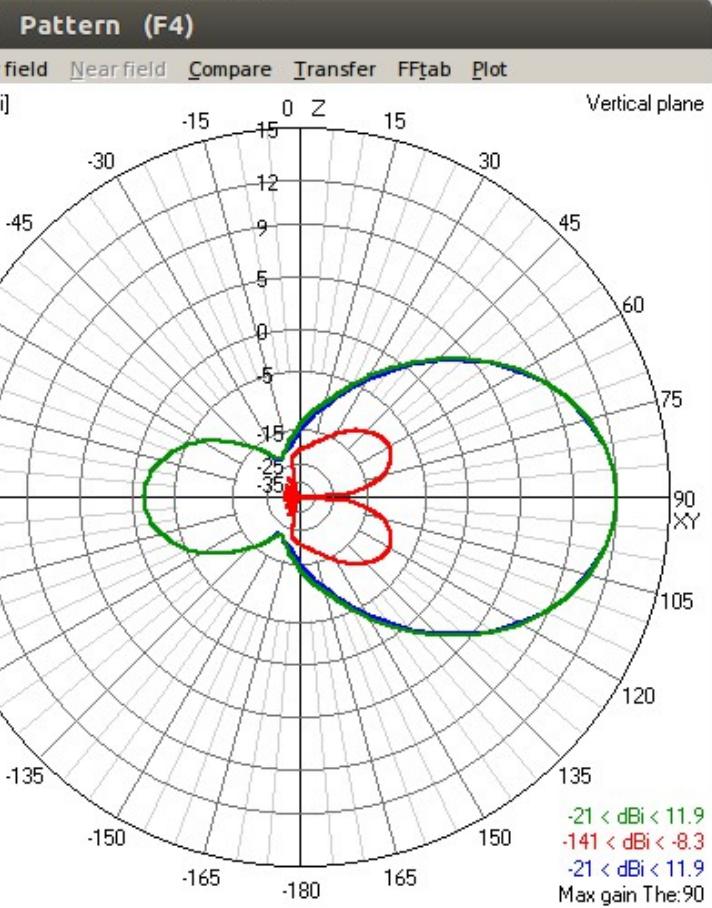
Viewer (F9) [ksr.out]

1250 Mhz
Axis 0.1 mtr
Theta Phi
73 135
< zoom >
Ident Res
Rotc Col
 True rad.
Structure
 Axis
 Ground
 Surfaces
Hide patt.
Tot-gain

Quality
FPS Tri's
61 83232

Main [V5.8.16] (F2)
File Edit Settings Calculate Window Show Run Help
Filename ksr.out Frequency 1250 Mhz
Wavelength 0.24 mtr
Voltage 78.4 + j 0 V Current 1.28 + j 1.31 A
Impedance 29.8 - j 30.7 Series comp. 4.e-3 uH
Parallel form 61.5 // - j 59.7 Parallel comp. 8.e-3 uH
S.W.R.50 2.51 Input power 100 W
Efficiency 100 % Structure loss 0 uW
AGT results 1.010 (0.04 dB) Network loss 0 uW
RDF [dB]
Environment
FREE SPACE
Loads Polar
Comment
Flika premera 125mm napajanje 3cm za 1250MHz

28 – Krpa v skodelici s pokrovom

